SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 172/2010-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 30. marca 2010 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti T., s. r. o., B., zastúpenej advokátkou JUDr. I. B., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 36 Cb 153/2004 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti T., s. r. o., o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. februára 2010 doručená sťažnosť spoločnosti T., s. r. o., B. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane

ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 36 Cb 153/2004.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa návrhom podaným okresnému súdu 29. apríla 2004 domáhala vydania platobného rozkazu na zaplatenie sumy 18 271,56 € s príslušenstvom proti (vtedy) V., a. s., K. (ďalej len „odporkyňa“).

Okresný súd vydal 4. mája 2004 pod č. k. 36 Rob 258/2004-85 platobný rozkaz, ktorým návrhu sťažovateľky vyhovel. Proti tomuto rozhodnutiu podala 20. mája 2004 odporkyňa odpor. Následne bola vec sťažovateľky prevedená do občianskoprávneho registra a bola jej pridelená sp. zn. 36 Cb 153/2004. Do podania sťažnosti sťažovateľkou ústavnému súdu predmetná vec nebola právoplatne skončená. Podľa názoru sťažovateľky okresný súd v jej veci koná so zbytočnými prieťahmi, čím dochádza k porušovaniu jej základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Sťažovateľka svoje tvrdenie odôvodnila takto:

„... bola vec prevedená do registra obchodných vecí a obdržali sme termín pojednávania na deň 24. 01. 2005. Je pravdou, že uvedeného termínu pojednávania sme sa nezúčastnili a požiadali sme súd o odročenie pojednávania, lebo konateľ navrhovateľa mal dôležité pracovné záležitosti a nemohol sa pojednávania zúčastniť. Pretože mal záujem na tom, aby sa pojednávania zúčastnil a aby mohol byť ako navrhovateľ vypočutý v konaní požiadali sme súd o odročenie pojednávania na nový termín. Tento sme obdržali na deň 16. 05. 2005. Uvedené pojednávanie bolo prvostupňovým súdom rušené a vytýčené na deň 20. 2. 2006 z dôvodu dočasného pridelenia sudcu na výkon funkcie sudcu na Krajský súd Košice. Na to bol spis predložený NS SR a pojednávame bolo opätovne zrušené a odročené na neurčito. Podľa nášho názoru už v tomto štádiu boli prieťahy v konaní a to v tom, že odpor proti platobnému rozkazu bol podaný dňa 20. 5. 2004, ale prvostupňový súd vyzval odporcu na zaplatenie súdneho poplatku za odpor až 21. 01. 2005...

Navrhovateľka musela urgovať písomne nariadenie súdneho znalca na vypracovanie znaleckého posudku, lebo súd vo veci ani v tomto nekonal. Následne bolo nariadené

znalecké dokazovanie, ako sme vyššie uviedli, ale zasa musela navrhovateľka podať sťažnosť na prieťahy v konaní, aby súd vo veci opätovne začal konať...

Ďalší termín pojednávania bol vytýčený až na deň 3. 10. 2007. V tomto termíne boli vypočutí účastníci konania a vec bola odročená až na termín 04. 06. 2008 a po tomto termíne zasa na deň 29. 10. 2008. Vzhľadom na dlhý časový odstup, boli zakúpené letenky na pojednávanie konané dňa 29. 10. 2008. Zo súdu sme však obdržali oznámenie týždeň pred termínom pojednávania, že z dôvodu vypočutia svedka dožiadaným súdom je pojednávanie zrušené...

Ďalší termín pojednávania bol vytýčený na deň 13. 05. 2009, ale tento bol opäť odročený na 14. 10. 2009. Na tomto pojednávaní boli vypočutí dvaja svedkovia, ktorých navrhoval odporca, ale mi sme o tom neboli informovaní a preto sme sa nemohli pripraviť na ich vypočúvanie. Pojednávanie bolo odročené na termín 10. 02. 2010 bez toho, že by bolo uvedené z akého dôvodu je vec odročená. Preto že nesúhlasíme stým, aby bola vec odročovaná bez uvedenia dôvodov a to najmä v polročných intervaloch, podali sme sťažnosť na prieťahy v konám. Opäť nám bolo odpovedané, že naša sťažnosť nie je dôvodná...

Predpokladali sme, že na tomto termíne už bude súd rozhodovať o veci, ale opäť sme obdržali dňa 08. 02. 2010 telefonické oznámenie zo súdu, že z dôvodu PN sudcu sa pojednávanie nekoná a bude nám oznámený nový termín pojednávania. Vzhľadom na frekvenciu pojednávaní, ako nám ich príslušný sudca vytyčuje nie je podľa nášho názoru predpoklad, že by sme mohli v tomto roku mať aspoň prvýkrát rozhodnutie o veci na prvom stupni... Súd sa zaoberá v konaní dokazovaním vecí, ktoré nie sú relevantné pre rozhodnutie o veci a preto aj stále dokazujeme rôzne veci, i keď podstata je preukázaná a súd môže vo veci rozhodnúť...

Máme za to, že vzhľadom na dĺžku konania v právne nie náročnej veci, sa prejavujú v konaní prvostupňového súdu ničím neodôvodnené zbytočné prieťahy, spočívajúce v málo plynulej (odročovanie v polročných termínoch), pomalej, nedostatočnej a neefektívnej činnosti okresného súdu. Myslíme si, že prieťahy nie je možné ospravedlniť nepripravenosťou sudcu na pojednávanie, lebo každý sudca má dodržiavať a rešpektovať kritériá primeranej lehoty na rozhodnutie o veci a to bez zbytočných prieťahov v konaní...

Máme za to, že prejednávaná vec nieje právne zložitejšia, sťažovateľ svojim konaním nedala žiadny dôvod súdu k predĺženiu konania, lebo sa konaní zúčastňoval a má záujem na konaní, ale prieťahy v konaní vznikli pomalou a neefektívnou činnosťou súdu.

Sťažovateľ žiada aj primerané finančné zadosťučinenie v sume 8 000 eur, z toho dôvodu, že prieťahmi súdu prišlo k tomu, že žalovaná suma mu chýba v podnikaní, on s ňou vtom období počítal, zaplatil znej dane a peniaze doteraz nemá. Pretrvávajúcou právnou neistotou navrhovateľa, keď on nemôže celé roky peniazmi, ktoré mu patria nakladať a použiť pre svoje podnikanie, máme za to, že nemožno ani od občanov a ani od právnických v právnom štáte, akým je aj Slovenská republika dosť dobre spravodlivo žiadať, aby ako účastníci súdneho konania čakali na prvé rozhodnutie vo veci skoro 6 rokov a stále nie je vo veci rozhodnuté...“

Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd po prijatí jej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1) Základné právo právnickej osoby T. s. r. o., B.,... na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 36 Cb 153/2004 porušené bolo.

2) Okresnému súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 36 Cb 153/2004 prikazuje konať vo veci bez zbytočných prieťahov.

3) Sťažovateľovi priznáva finančné zadosťučinenie v sume 8 000 eur, ktoré je Okresný súd Košice II povinný vyplatiť do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4) Sťažovateľovi priznáva náhradu trov právneho zastúpenia podľa vyhl. 655/2004 Z. z. z priznanej sumy finančného zadosťučinenia sťažovateľky, ktorú je Okresný súd Košice II povinný vyplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľovi do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou,

porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

Predmetom sťažnosti je sťažovateľkou namietané porušenie základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 36 Cb 153/2004.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty účastníka konania (napr. I. ÚS 41/02).

Ústavný súd zo zapožičaného na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu sp. zn. 36 Cb 153/2004 vyžiadaného na účel posúdenia prijateľnosti sťažnosti na ďalšie konanie zistil, že sťažovateľka podala 6. apríla 2004 okresnému súdu návrh na vydanie platobného rozkazu proti odporkyni. Súdny poplatok za podaný návrh sťažovateľka zaplatil 28. apríla

2004 po predchádzajúcej výzve okresného súdu. K vydaniu platobného rozkazu č. k. 36 Rob 258/2004-85 došlo 4. mája 2004. Odporkyňa proti nemu podala 20. mája 2004 odpor, ktorý bol 1. júla 2004 zaslaný na vyjadrenie sťažovateľke. Okresný súd 15. júla 2004 vyzval účastníkov konania, aby sa k veci vyjadrili, označili a navrhli dôkazy a pod. Prvé pojednávanie na 24. január 2005 nariadil okresný súd 8. októbra 2004. O jeho odročenie však 18. novembra 2004 ako aj 20. januára 2005 požiadala sťažovateľka (prostredníctvom právnej zástupkyne), a to z dôvodu dôležitých pracovných povinností. Uznesením z 21. januára 2005 okresný súd uložil odporkyni zaplatiť súdny poplatok za podaný odpor. Proti tomuto uzneseniu podala odporkyňa 22. februára 2005 odvolanie, o ktorom rozhodol 15. marca 2005 Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) tak, že rozhodnutie okresného súdu potvrdil. Súdny spis bol druhostupňovým súdom vrátený okresnému súdu 30. marca 2005. Proti rozhodnutiu krajského súdu podala odporkyňa dovolanie. Potom, ako odporkyňa doplnila relevantné písomnosti, okresný súd predložil 13. júna 2005 spis Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na rozhodnutie o opravnom prostriedku (dovolaní). Napokon najvyšší súd uznesením z 27. marca 2007 dovolanie odporkyne odmietol ako neprípustné. Okresnému súdu bol súdny spis vrátený najvyšším súdom 11. júna 2007.

Následne okresný súd 4. septembra 2007 (po doručovaní rozhodnutia najvyššieho súdu účastníkom konania) nariadil pojednávanie na 3. október 2007. Na tomto pojednávaní odporkyňa predložila „vzájomný návrh“, ktorým si proti sťažovateľke uplatnila pohľadávku v sume 804 158 Sk. Z dôvodu doplnenia dokazovania bolo pojednávanie odročené. K návrhu odporkyne sa sťažovateľka vyjadrila 22. januára 2008 a následne okresný súd nariadil pojednávanie na 4. jún 2008. Po predložení dôkazov a po vyjadreniach účastníkov konania a ich právnych zástupcov okresný súd odročil pojednávanie na 29. október 2008 na účel vypočutia navrhnutých svedkov, ktorých adresy pobytu oznámila odporkyňa 14. októbra 2008. Vzhľadom na skutočnosť, že adresa pobytu jedeného z navrhnutých svedkov bola v Českej republike, okresný súd zrušil pojednávanie nariadené na 29. október 2008 a dožiadaním požiadal Okresný súd Plzeň – mesto o výsluch tohto svedka. Vybavené dožiadanie bolo okresnému súdu doručené 2. januára 2009. Okresný súd 8. marca 2009 nariadil pojednávanie na 13. máj 2009, ktoré po výsluchu ďalšieho svedka a vyjadreniach účastníkov konania okresný súd odročil na 14. október 2009. Zároveň boli účastníci konania

poučení, aby oznámili alebo predložili dôkazy, ktoré ešte navrhujú vykonať. Dňa 16. júna 2009 odporkyňa navrhla vypočuť v konaní ešte dvoch svedkov, resp. svedkyňu a súdneho znalca, ktorých okresný súd 17. júna 2009 predvolal na pojednávanie nariadené na 14. október 2009. Sťažovateľka, resp. jej právna zástupkyňa sa k veci vyjadrila 7. augusta 2009. Na pojednávaní 14. októbra 2009 okresný súd vypočul svedkov a po vyjadreniach účastníkov konania (ich právnych zástupcov) odročil pojednávanie na 10. február 2010 z dôvodu potreby doplnenia dokazovania. K výpovediam svedkov sa právna zástupkyňa sťažovateľky vyjadrila 30. novembra 2009. Pojednávanie nariadené na 10. február 2010 bolo 8. februára 2010 odročené na 21. apríl 2010, a to z dôvodu práceneschopnosti zákonného sudcu.

Z uvedeného prehľadu procesných úkonov vykonaných v posudzovanom konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 36 Cb 153/2004 vyplýva, že celková doba trvania konania je takmer 6 rokov, z toho na okresnom súde štyri roky.

K vydaniu prvého meritórneho rozhodnutia – platobného rozkazu – došlo po mesiaci od podania návrhu. Na základe podaní – opravných prostriedkov – odporkyne v súvislosti s povinnosťou zaplatiť súdny poplatok za podanie odporu proti platobnému rozkazu bolo dvakrát rozhodované na všeobecných súdoch vyššej inštancie. Kým krajský súd rozhodol o riadnom opravnom prostriedku v priebehu jedného mesiaca, najvyšší súd o mimoriadnom opravnom prostriedku odporkyne – dovolaní – rozhodoval až 24 mesiacov.

Na tomto mieste je potrebné pripomenúť, že obdobia trvania konaní vedených krajským súdom a najvyšším súdom, ktorých postup sťažovateľka v sťažnosti pred ústavným súdom nenamietala, nemožno pričítať na vrub okresnému súdu, ktorý ich dĺžku trvania žiadnym spôsobom nemohol ovplyvniť.

Pokiaľ ide o konanie vo veci samej, pojednávanie bolo okresným súdom nariadené celkovo desaťkrát, z toho raz došlo k jeho odročeniu na základe žiadosti sťažovateľky, resp. jej právnej zástupkyne; raz bolo pojednávanie odročené z dôvodu pridelenia sudcu na výkon funkcie na krajský súd (táto skutočnosť však nemala zvlášť významný vplyv na dĺžku

trvania konania z dôvodu, že okresný súd v tomto období vykonával úkony súvisiace s podaným dovolaním); taktiež jedno pojednávanie bolo odročené z dôvodu, že dovolacie konanie, v čase termínu nariadeného pojednávania, nebolo skončené. Ďalšie pojednávanie bolo odročené z dôvodu potreby vykonania výsluchu svedka dožiadaným súdom v Českej republike. Napokon posledné z nariadených pojednávaní bolo odročené z dôvodu práceneschopnosti zákonného sudcu. Meritórne bola teda vec prerokúvaná dosiaľ na štyroch pojednávaniach (a piate je nariadené), na ktorých došlo k vyjadreniam účastníkov konania, k výsluchu svedkov a súdneho znalca, ale aj k predloženiu vzájomnému návrhu.

Ústavný súd uvádza, že z jeho judikatúry vyplýva, že nie každý zistený prieťah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy (I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02, II. ÚS 57/01). Pojem „zbytočné prieťahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého štátneho orgánu nemusí vyznačovať takými významnými prieťahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prieťahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00). Ústavný súd už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach judikoval, že ojedinelá nečinnosť súdu hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 42/01).

Aj keď sa napadnuté konanie vedené okresným súdom, s prihliadnutím na jeho predmet, z hľadiska celkovej dĺžky trvania konania nejaví ako primerané, ústavný súd konštatuje, že sa nevyznačuje takými významnými prieťahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prieťahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

S ohľadom na uvedené skutočnosti a v súlade so svojou doterajšou rozhodovacou činnosťou preto neprichádza do úvahy, aby ústavný súd mohol postup okresného súdu v napadnutom konaní po prípadnom prijatí návrhu (sťažnosti) na ďalšie konanie kvalifikovať ako porušenie základného práva sťažovateľky garantovaného čl. 48 ods. 2

ústavy a jej práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto sťažnosť sťažovateľky odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pretože sťažnosť bola ako celok odmietnutá, ústavný súd nerozhodoval o ďalších požiadavkách sťažovateľky (prikázanie okresnému súdu konať bez zbytočných prieťahov, priznanie primeraného finančného zadosťučinenia a náhrady trov právneho zastúpenia), ktoré sú podmienené predchádzajúcim vyslovením porušenia základného práva alebo slobody.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. marca 2010